

میان بر اصول فقه

نویسنده:

وحیده بستان سرا

* وحیده بستان سرا

* وکیل پایه یک دادگستری

* رتبه ی ۸ آزمون کانون وکلای دادگستری همدان در سال ۱۳۹۷

* رتبه ی ۴۰ آزمون قضاوت کشوری در سال ۱۳۹۷

* پذیرفته شده ی آزمون تشریحی و مصاحبه ی علمی قضاوت

* کارشناسی ارشد رشته ی فقه و حقوق دانشگاه بوعلی سینا

* عضو استعدادهای درخشان دانشگاه بوعلی سینا

* مدرس و مشاور علمی دپارتمان تخصصی حقوق داداستان

* کسب لوح افتخار نخبه ی علمی توسط پروفسور دکتر زلفی گل

* دارای چندین مقام دانشگاهی و استانی در حوزه ی نویسندگی

سرشناسه	:	بستان سرا، وحیده، ۱۳۷۱
عنوان و نام پدیدآور	:	میان تر اصول فقه
مشخصات نشر	:	تهران: کتاب آوا، ۱۴۰۱
مشخصات ظاهری	:	۲۶۶ص
شابک	:	۹۷۸-۶۰۰-۳۴۶-۷۰۳-۳
وضعیت فهرست نویسی	:	فیا
موضوع	:	اصول فقه
موضوع	:	Islamic law -- Interpretation and construction
رده بندی کنگره	:	۱۵۵BP
رده بندی دیویی	:	۳۱/۲۹۷
شماره کتابشناسی ملی	:	۸۹۲۵۴۱۷

میان تر اصول فقه

انتشارات کتاب آوا

مؤلف	:	وحیده بستان سرا
ناشر	:	کتاب آوا
چاپ و صحافی	:	آوا
صفحه آرا و گرافست	:	فاطمه بستان سرا
نوبت چاپ	:	چاپ چهارم - اول ناشر - ۱۴۰۱
شمارگان	:	۳۰۰ نسخه
قیمت	:	۱۴۰,۰۰۰ تومان
شابک	:	۹۷۸-۶۰۰-۳۴۶-۷۰۳-۳

نشانی مرکز پخش: تهران، خیابان انقلاب، خ ۱۲ فروردین، بن بست حقیقت، پلاک ۴، طبقه دوم

نشر کتاب آوا شماره های تماس: ۶۶۹۷۴۱۳۰ - ۶۶۴۰۷۹۹۳ - ۶۶۹۷۴۶۵۰

www.avabook.com

فروشگاه اینترنتی:

نشانی فروشگاه: اسلامشهر، خیابان صیاد شیرازی (خیابان دانشگاه) داخل کوچه فرمانداری

شماره تماس: ۵۶۳۵۴۶۵۱

هرگونه تکثیر این اثر از طریق ارسال یا بارگذاری فایل الکترونیکی، با چاپ و نشر کاغذی آن بدون مجوز ناشر، به هر شکل، اعم از فایل، سی دی، افست، ریسوگراف فتوکپی، زیراکس یا وسایل مشابه، به صورت متن کامل یا صفحاتی از آن، تحت هر نام اعم از کتاب، راهنما، جزوه، یا وسیله کمک آموزشی، در فضای واقعی یا مجازی، و همچنین توزیع، فروش، عرضه یا ارسال اثری که بدون مجوز ناشر تولید شده، موجب پیگرد قانونی است.

vakil-herfeei

۰۹۰۴۶۷۷۰۸۹۸

ارتباط با نویسنده:

این کتاب با کاغذ حمایتی چاپ شده است

فهرست مطالب

۱۵	مقدمه
۱۷	عناوین کتاب
۱۸	تحلیل مباحث اصول فقه
۱۹	فصل اول: اصول لفظیه
۲۰	تاریخچه اصول فقه
۲۰	شیعیان خود به دو دسته تقسیم می شوند
۲۰	تعریف علم اصول فقه
۲۰	تطبیق
۲۱	بررسی ارکان تعریف علم اصول فقه
۲۱	احکام با در نظر گیری علم مکلف دو قسمت می شوند
۲۲	حکم واقعی و حکم ظاهری
۲۳	حکم تکلیفی و حکم وضعی
۲۴	اقسام حکم تکلیفی
۲۵	حکم مولوی و ارشادی
۲۵	حکم امضایی و حکم تأسیسی
۲۶	تعریف دلالت
۲۶	تعریف دال
۲۶	تعریف مدلول
۲۷	اقسام دلالت
۲۷	ارکان وضع لفظ (چگونگی قراردادن یک لفظ در برابر معنا)
۲۸	اقسام وضع
۲۹	حقیقت و مجاز بودن وضع الفاظ
۲۹	اقسام حقیقت
۲۹	اقسام حقیقت شرعی
۳۰	در مواقع تعارض اقسام حقیقت، کدام در اولویت است
۳۱	شرایط استفاده از یک لفظ در معنای مجازی

۳۵	استعمال لفظ در بیش از یک معنا
۳۵	لفظ مشتق
۳۵	اصول لفظیه
۳۵	دلیل حجیت اصول لفظیه چیست
۳۶	مبحث الفاظ امر
۳۸	اقسام واجب
۳۷	امر عقیب حظر چیست؟
۴۰	مبحث الفاظ نهی
۴۱	* دلالت نهی بر فساد و بطلان معاملات و عبادات
۴۲	مفهوم و منطوق چیست
۴۴	مفهوم و منطوق
۴۹	الفاظ عام
۴۹	شرایط تخصیص
۵۰	اقسام عام
۵۱	* مخصص
۵۴	* اجمال مخصص
۵۹	الفاظ مطلق
۶۰	انواع اطلاق
۶۳	عوامل بروز اجمال در کلام چیست؟
۱۲۳	فصل دوم: ادله‌ی استنباط حکم
۱۲۴	ادله استنباط احکام
۱۲۴	اقسام شناخت انسان نسبت به احکام و موضوعات
۱۲۷	بررسی حجیت ظن مطلق
۱۳۱	مقایسه‌ی ادله‌ی استنباط احکام
۱۳۲	ادله‌ی اربعه در یک نگاه
۱۳۳	قرآن منبع صدور حکم
۱۳۴	اقسام سنت
۱۳۴	اقسام سنت قولی / خبر / روایت
۱۳۵	بررسی حجیت اجماع و راه‌های کشف نظر معصوم

۱۳۶	 حجیت اجماع از نظر اهل سنت
۱۳۶	 حجیت اجماع از نظر شیعه
۱۳۷	 بررسی عقل و قیاس برای استنباط احکام
۱۳۷	 اقسام عقل
۱۳۷	 تفاوت بین دلیل عقل و سیره‌ی عقلاء
۱۳۸	 زیرمجموعه‌های دلیل عقلی
۱۳۹	 قیاس
۱۴۰	 ارکان قیاس
۱۴۱	 تعریف قیاس منصوص العله
۱۴۱	 تعریف قیاس مستنبط العله
۱۴۲	 انواع قیاس
۱۴۲	 تعریف قیاس اولویت (مفهوم موافق)
۱۴۳	 تعریف قیاس مساوات
۱۴۴	 تعریف قیاس ادنی
۱۴۴	 انواع قیاس در یک نگاه
۱۴۵	 تعریف چند اصطلاح
۱۴۵	 تنقیح مناط
۱۴۵	 تخریج مناط
۱۴۵	 تحقیق مناط
۱۴۶	 الغای فارق و تنقیح مناط
۱۴۶	 وحدت ملاک
۱۴۶	 اتحاد طریق
۱۴۶	 قیاس جلی
۱۴۶	 قیاس خفی
۱۴۷	 تعریف استصلاح
۱۴۷	 تفاوت مصالح مرسله با قیاس
۱۴۹	 حجیت مصالح مرسله
۱۴۹	 تعریف استحسان
۱۵۰	 انواع استحسان
۱۵۰	 تعریف عرف

۱۵۳.....	تفاوت عرف و عادت.....
۱۵۴.....	شهرت.....
۱۵۴.....	شهرت سه قسم کلی دارد.....
۱۵۴.....	نکات بحث شهرت.....
۱۵۴.....	حجیت شهرت.....
۱۸۵.....	فصل سوم: اصول عملیه.....
۱۸۶.....	اصول عملیه.....
۱۸۶.....	تقسیم اصول عملیه.....
۱۸۷.....	استصحاب به زبان ساده.....
۱۸۸.....	ارکان استصحاب.....
۱۸۹.....	ادله‌ی اعتبار و حجیت اصل استصحاب.....
۱۸۹.....	وجود اثر عملی در استصحاب.....
۱۹۱.....	انواع استصحاب.....
۱۹۳.....	انواع استصحاب کلی و جزئی.....
۱۹۴.....	اصل استصحاب عدم ازلی.....
۱۹۴.....	تعریف قاعده مقتضی و مانع.....
۱۹۵.....	تفاوت و شباهت اصل استصحاب با قاعده مقتضی و مانع.....
۱۹۵.....	ارکان استصحاب از نظر بررسی نوع شک.....
۱۹۷.....	اصل تأخر حادث (استصحاب عدم حدوث حادث).....
۱۹۷.....	اصل برائت.....
۱۹۷.....	حجیت برائت.....
۱۹۷.....	برائت براساس اعتبار و حجیت داشتن دو قسم است.....
۱۹۸.....	جدول ادله‌ی شرعی و عقلی ثابت کننده‌ی حجیت اصل برائت.....
۱۹۹.....	مقایسه اصل برائت، اصله الاباحه و اصل حظر.....
۱۹۹.....	مجرای اصل برائت.....
۲۰۱.....	منشأ شک و شبهه در امور حکمی و موضوعی.....
۲۰۲.....	مجرای اصل برائت در یک نگاه.....
۲۰۵.....	اصل احتیاط (اشتغال).....
۲۰۶.....	حجیت اصل احتیاط.....

مقدمه

* آشتی با اصول فقه

* راهنما جهت مطالعه‌ی آزمونی "اصول فقه"

یکی از دروس آزمون وکالت که از اهمیت به سزایی برخوردار است، درس اصول فقه می‌باشد. اصول فقه در واقع پایه‌ی استدلالی و استنباطی داوطلب را تقویت می‌نماید. قطعاً شما دوستان عزیز کتاب‌های مختلفی درباره‌ی اصول فقه کاربردی یا اصول فقه به زبان ساده مطالعه کردید، اما حتی با مطالعه‌ی این کتاب‌ها هنوز دید مثبتی به درس اصول ندارید و همچنان از این درس رویگردان هستید!! حال سوال این است؛ چرا با اینکه دروسی مانند مدنی و یا بعضاً جزا هم که مفهومی و استنباطی هستند را به اندازه‌ی اصول غیرقابل فهم نمی‌دانید؟

به نظر خود شما علت این امر چیست؟!

نکته‌ی اصلی اینجا است که داوطلبان آزمون‌های حقوقی درس اصول فقه را درسی انتزاعی و غیر قابل کاربرد می‌دانند، اما باید خدمت شما چند نکته را یادآور شویم:

اولاً؛ به همین سادگی که مقدمه‌ی این کتاب را مطالعه می‌کنید و از این جملات ساده عبور می‌کنید اصول را نیز به همین سادگی می‌توانید بیاموزید؛ فقط کافیست بدانید علم اصول درسی کاربردی در آینده‌ی شغلی شما خواهد بود نه درسی نامأنوس و بدون کاربرد که فقط مختص طلبه‌ها یا دانشجویان فقه باشد!!

ثانیاً؛ همان طور که شما در درسی مثل ریاضی فرمول را می‌آموزید و مسأله‌های متفاوتی را بر پایه‌ی آن فرمول حل می‌کنید در درس اصول فقه هم نیاز است، فرمول را آموزش ببینید و در تمامی مسائل و مثال‌ها پیاده کنید و برعکس صورتان نیاز نیست، صفر تا صد تمامی مثال‌ها را حفظ کنید، بلکه کافیست راه درست استنباط کردن را بیاموزید و آن زمان است که اصول فقه در شغل و حتی زندگی روزمره شما کاربردی می‌شود و راه گشا.

ثالثاً؛ با اینکه تأکید ما بر این است که روش استنباط و استدلال و پیاده کردن فرمول را بیاموزید، اما باید به این نکته هم توجه کنید که در درس اصول فقه نیز مانند سایر دروسی که شما از دوران دبستان تا دانشگاه مطالعه کردید، ابتدا باید سعی کنید مفاهیم را به زبان ساده بیاموزید، سپس با واژگان علمی و تخصصی این علم تطبیق دهید و لزوماً در این راه باید برخی واژگان و اصطلاحات تخصصی را حفظ کنید؛ پس اصول درسی مفهوم محور همراه با حفظ برخی اصطلاحات و واژگان است و هر دو جنبه

باید در کنار هم یاد گرفته شوند؛ لذا شما از اینکه برخی اصطلاحات را بارها و بارها تکرار و حفظ می‌کنید و گاهی نیز فراموشتان می‌شود، نباید نگران باشید، و بدانید این فراموشی در برخی مسائل اصولی امری کاملاً طبیعی است، که دانستن آن باعث آشتی شما با درس شیرین و دوست داشتنی اصول فقه است.

در نهایت شما وقتی مفاهیم و ریشه‌های اصول فقه را آموختید، می‌بینید که در عرصه‌های مختلف زندگی اصول فقه جاری و ساری است. به طور مثال شما همیشه دوستان صادق و عادل خود را بعد از مدت‌ها یا سال‌ها هم که ببینید، همچنان مانند سابق یقین به عدالت و صداقت آن‌ها دارید. همین حکم دادن شما به بقای عدالت دوستانتان در علم اصول فقه، اصل استصحاب نامیده می‌شود. در نهایت اگر به سادگی سعی در فهم اصول و تطبیق آن با مباحث اطرافمان داشته باشیم، قطعاً در شغل‌های حقوقی هم این علم برایمان کاربرد خواهد داشت.

در کتاب حاضر ابتدا تعریفی ساده از مباحث ارائه و سپس تعاریف ساده را با زبان اصولیین همچون علامه مظفر (که منبع طرح سؤال هستند) تطبیق داده ایم و تلاش کردیم مباحث اصولی را به شکل جدول بندی برای مرور دائم در طول برنامه‌ی هفتگی مطالعه داوطلبان و برای جمع بندی هفته‌های آخر منتهی به آزمون اصلی بیاوریم. در نگارش این کتاب از روش آموزشی مطالعه معکوس استفاده نموده ایم، یعنی برخی نکات در خود متن و شرح کتاب نیست، بلکه در قالب تست‌های شبیه سازی شده با آزمون وکالت، آموزش داده شده است، به طوریکه داوطلب با مطالعه اصول و چهارچوب کتاب می‌تواند، فرمول آموزش داده شده را در تست‌های جدید و بدیع پیاده نماید و اینگونه ضمن آموزش برخی مطالب از طریق تست زنی آماده‌ی پاسخگویی به هر نوع سؤالی در آزمون وکالت می‌شود. امیدواریم که علم اصول فقه را در این کتاب به همین سادگی و خوشمزه‌گی یاد گرفته و پیاده کنید!!!

در نهایت از زحمات تمامی اساتیدم کمال تشکر را دارم.